HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תניא נמי הכי. דבעינן שיהו נתפסין בתוך כדי דבור: **הוא אסור.** הראשון שאמר הריני נזיר והשני שאמר ואני מותר לפי שסהה כדי דבור הא אם לא שסה הרי זה נזיר כמותו: **לימא מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני.** (ג) ומדלא קתני אלא הכך תרין ש"מ דמשום דאי קתני טפי לא הוי כדי דבור של ראשון ואגן בעינן [ד]דליהוי תוך כדי דבור ותו לא: מהכא לא תסייע ליה דבדין הוא דהוה ליה למיתני [ב] עד מאה אלא לאו אורחיה דתנא כי רוכלא דמחזר על העיירות בפרגמטיא שלו והולך ומכריז ומונה יש לי מחטין וכוסות וקערות ה"נ ליחשיב וליזיל ואי לאו משום דוקא ליתני חד ותו לא ולשמעינן (ד) [ג] הני ד (הכי נמי) א] לאו דווקא הוי בתוך כדי דבור: **אין ה"נ.** אלא משום דלא משכחת בה אמצעי דאיכא ליה למיתנא משום הכי נמי תני ואני ואני: **איבעיא להו חד בחבריה מיתפיס** [ד]. (ה) [ב] [ולא] כר"ל ואפילו עד מאה מיתפסין ואזלין: **ת"ש ואני ואני.** מדלא קתני טפי ש"מ דהיינו (ו) [ה] טעם דבקמא מיתפסין: **ראשון הוא דשרי.** כלומר משום דראשון דאיסתרי איסתרו נמי כולהו הא אסי[ו] הותר אמצעי לא יהא מותר אחרון שלמטה הימנו וש"מ דטעמא הוי משום דבקמא מיתפסין: **לעולם אימא לך חד בחבריה מיתפיס.** וכי הותר אמצעי הותר נמי אחרון והא דלא קתני לה משום דלא אפשר דאיידי דבעי למיתנא כי הותר ראשון הותרו כולן משום שאם אין ראשון אין אמצעי ואין אחרון ואי תני אמצעי לא מצי למיתנא הותרו כולן דהא איכא ראשון דלא משתרי כו': **מדקאמר האחרון מותר וכולן אסורים.** [ז]אותו שהתפיסו [ג] לאחר שלישי שמע מינה דבקמא מיתפסין ומשום הכי לא מישתרו: מ"ל מהכא ליכא למשמע מידי דהכא [ח]מיירי דליכא אחרינא בהדיה והא דקאמר וכולן אסורים אאמצעי וראשון קאי: **אבל אמצעי דאיכא אחרינא בהדיה.** כלומר דאי לא דייקת מינה להאי גיסא דוק מינה לאידך גיסא דמדקאמר האחרון מותר וכולן אסורין דליכא אחרינא בהדיה מכלל [ט]דאי הותר אמצעי דאית ליה אחריני בהדיה דאישתרי נמי ההוא בתרא דמיתפיס ביה וש"מ דאד בחבריה מתפיס: **לעולם אימא לך בקמא מיתפסין והאי אחרון דקאמר היינו אמצעי.** וקאמר לך דאפי' של [י]אחרון לא הותר משום דבקמא מיתפסין והאי [יא] דקאמרי ליה אחרון לאו דווקא אלא אידי דתנא ראשון תנא אחרון: **פ"ש דאיכא בהדיה כו' הותר האמצעי הימנו ולמטה מותר.** דהיינו אחרון וש"מ דכל חד וחד בחבריה מתפיס ש"מ: **משום דקאמר פי כפיו.** דמשמע [יב]דקאמר פי זיר ושערי זיר מי הוי זיר: ורמינהו

תניא נמי הכי. [ו]מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור ואמר ואני הוא אסור וחבירו מותר [ז]וכמה כדי דבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב לימא מסייעא ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני ותו לא [ח]תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל וליתני חד ולשמעינן [ט] הני ה"נ ומשום דקתני סיפא הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מכלל דאיכא אמצעי ומשום הכי קתני ואני ואני איבעיא להו חד בחבריה מיתפיס או דלמא בקמא מיתפסי למאי נפקא מינה לאתפוסי ומיזל אי אמרת חד בחבריה מתפיס מתפסין ואזלין לעולם ואי אמרת בקמא מתפסי טפי מכדי דבור לא מתפסין מאי ת"ש הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני ותו לא מידי ש"מ בקמא הוא דמתפסי דאי ס"ד חד בחבריה מיתפיס ליתני טובא ואני תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל וליתני חד ולשמעינן כולהון איידי דקתני הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני ת"ש הותר הראשון הותרו כולן ראשון הוא דשרו הא אמצעי לא ש"מ בקמא מתפסין אימא לך לעולם חד בחבריה מתפיס ואיידי דבעי מיתנא הותרו כולן דאי תנא אמצעי איכא ראשון דלא משתרי משום הכי קתני ראשון [כ] ת"ש הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין דלא איכא אחרינא בתריה אבל אמצעי דאיכא אחרינא בתריה משתרי ש"מ חד בחבריה מתפיס לעולם אימא לך בקמא מיתפסין ומאי אחרון דקתני אמצעי ואיידי דתנא ראשון תנא אחרון ת"ש דתניא בהדיא [א]הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר הימנו ולמעלה אסור שמע מינה [ב]חד בחבריה מתפיס שמע מינה: הריני נזיר ושמע חבירו ואמר פי כפיו ושערי כשערו וכו': משום דאמר פי כפיו ושערי כשערו הרי נזיר ורמינהו

תניא נמי הכי. פירוש כרבי שמעון בן לקיש: **מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור.** פי' כדי דבור דווקא ולא יותר ואומר מיד ואני הוא אסור פירוש הראשון שנדר בנזיר וחבירו מותר אלמא דלא מצי לאיתפוסי אלא שהן[1] כולם תוך כדי דבור אבל הרביעי שסהה אחר כדי דבור לא כר"ל: **לימא** מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר. מתניתין היא וכו' וקתני ואני[2] ותו לא לרבי[3] יהודה נשיאה מצי למיתני ואני ואני ארבע פעמים וא"ת ולרשב"ל נמי ניתני ואני ואני שלש פעמים וי"ל דהכי קאמר בשלמא לרשב"ל [לא] איצטריכא ליה למתני אלא ב' פעמים ואני לאשמועינן דגם השני נתפס בראשון שהוא תוך כדי דבור ואע"ג דלמצעי מפסיק בדבורו בין ראשון לשלישי והוא הדין דגם לשלישי שיאמר ואני יתפיס בראשון דאין שום סברא לחלק בין שני לשלישי שניהם עומדים תוך כדי דבור אבל לר' יהודה נשיאה אי איתא דרביעי נמי נתפס בראשון ליתני הא ודאי חדוש הוא ואיצטריכא לי' לאשמועינן אע"ג דשהו כבר תוך כדי דבור כיון שהוא סמוך לאלתר לכדי דבור ומשני אמו תנא כי רוכלא כו' כלומר אה"נ דהוי מצי לאיתנויי ארבע פעמים ואני ולא חש למנות כל מה שהיה יכול למנות:

ומשני אה"נ ומשום דקתני סיפא וכו' **מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני.** וא"ת דהיא גופא תיקשי דליתני חד ואני וסיפא ליתני הותר הראשון הותר השני הותר השני לא הותר הראשון וי"ל דלמ"ד לקמן חד בחבריה מתפיס נקט למידק מיניה אחרון הוא דליכא אחריני בתריה אבל אמצעי דאיכא אחריני בתריה ומיסתרי[4] אותו שאחריו כדאייך לקמן ולמ"ד דבקמא מיתפסו ותני[5] אמצעי למידק כבסמוך ראשון הוא דשרי של אחריו הא אמצעי לא הותר של אחריו דבקמא מתפיס: **חד בחבריה מתפיס.** דהיינו כל אחד בסמוך לו ובתוך כדי דבור לחבירו אלא דלמא בקמא שאמר הריני נזיר מיתפסו כולם: **מיתפסו ואזלו לעולם.** ואפי' מאה ואי בקמא מיתפיס טפי מכדי דבור לא היה מיתפיס לרשב"ל כדאית ליה ולרבי יהודה נשיאה אפי' ד' כיון דבסמוך לכדי דבור לאלתר: **ת"ש** מי שאמר הריני נזיר וכו' דאי ס"ד חד בחבריה מיתפיס ליתני ואני ואני טובא: **מכלל דאיכא אמצעי** ומשמע דאיכא אמצעי דאחרון היינו אמצעי ואיידי דתנא ראשון תנא אחרון ומשני דאחרון הא נמי דהוא[7] אחרון לראשון: **תא** שמע דתניא בהדיא וכו' הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר אלמא חד בחבריה מיתפיס:

[ט] **דאמר פי כפיו מיין.** כלומר במתניתין שאני הואיל ושמע חבירו שנדר ודאי קאמר הכי לענין איסור יין אבל בבריתא דקאמר מעצמו בלא שמיעה דחבירו זיר לאו כלום הוא כיון דאין הנשמה [תלויה בו] ופי כפיו מיין מהני אפילו לרבי שמעון דאמר לעיל (דף ג.) עד שיזיר מכולן הכא מודה דלא גרע מידות וכן מהריני מסלסל ומכלכל דפ"ק (לעיל דף ב.) דהוי זיר וא"ת כי אמר נמי ידי [ו] זיר[8] [יימא] דה"ק ידי כידו מלהטמאות למתים ורגלי כרגלו מלהכנס בבית הקברות וי"ל דאה"נ דאי שמע לחבירו שנדר בנזיר ואמר ידי כידו מהני וה"נ תניא בתוספתא (פ"ג) בריש בבריתא בהדיא ידי כידו רגלי כרגלו הרי זה זיר:

ידי

ואמר איהו פי כפיו הוי כאילו אמר פי כפיו מיין אבל כשאמר מעצמו ידי או רגלי לא

מסורת הש"ס

א) [מוספתא פ"ג], ב) [לעיל כ: וש"נ], ג) [גיטין לג. וש"נ], ד) נ"א אי, ה) נ"ל אחריו, ו) נ"א דבדיליה, ז) נ"ל אחריו, ח) שייך לע"ב אחר ד"ה ידי,

נוסחת הריב"ן

א) ואגן בעינן כדי דבור ותו לא: ב) למתני אפי' עד: ג) ולשמעינן הכי נמי דלאו דווקא הוי משום כדי דבור אין ה"נ כו': ד) מתפיס כו' והא דר"ש בן לקיש דלמא לאו אמקמכחא דדלמא מד בחבריה מתפיס ואפילו עד מאה מתפסן ואזלין דלא כווהיה הס"ד: ה) טעמא: ו) אסי יהא מותר: ז) אותן: ח) (מייר) ליתא בכ"י: ט) דהאי: י) דקרי: כ) דמשמע דקקאמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולשמעינן הכי ה"נ ומשום: (ב) שם דלא משתרי משום הכי קתני ראשון ת"ש הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין ש"מ בקמא מיתפסין דליכא אחרינא בתריה ת"ש הותר האחרון: (ג) רש"י ד"ה לימא מסייע וכו' ואני דמדלא קתני וכו' לפי קתני טפי הוי מכדי דבור של ראשון: (ד) ד"ה ואי לאו וכו' ולשמעינן הכי דלאו דווקא: (ה) ד"ה איבעיא להו חד בחבריה מתפיס והא דלא כר"ל הס"ד ואח"כ מ"ה מיתפסין ואזלין לעולם אפילו עד מאה: (ו) ד"ה ת"ש ואני וכו' דהייט טעמא דבקמא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ואי לאו וכו' לאו דווקא הוי בתוך כדי דבור. נ"ב עי' מ"מ: ב] ד"ה איבעיא להו וכו' ולא כר"ל. נ"ב עי' מ"מ שהגיה תחת תיבות ולא כר"ל והא כר"ל פי' זהו כוונת ר"ל יעוש"ה: ג] ד"ה מדקאמר וכו' ואפי' אותו שהתפיסו וכו'. נ"ב עי' מ"מ: ד] ד"ה לעולם וכו' דבקמא מיתפסין והאי דקאמרי. מלת דקאמרי נמחק. וג"ב דקרי כל"ל: ה] תוס' ד"ה מכלל וכו' ואני ואני ולדקדק בחמצעי כל"ל: ו] ד"ה דאמר פי' וכו' וא"ת כי אמר נמי ידי מזיה כל"ל:

הגהות התוספות

1. נ"ל כשהן. 2. נ"ל ואני ואני. 3. נ"ל ולרבי. 4. נ"ל מיסתרי. 5. נ"ל תני. 6. נ"ל שמע מינה בקמא מתפיס כו'. 7. נ"ל והוא נמי הוה אחרון. 8. נ"ל ידי כידו נימא כו'.

עין משפט
נר מצוה

ט א מיי' פ"ד מהל' נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכט סעיף ג:
י ב מיי' פ"ב מהל' מזיקין הלכה ד:

מוסף רש"י

תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל. רוכל, מוכר גרוזות של בשמים (גיטין לג.) לו: כסומר זה שמונה מעומיו (ערכין כג:).

פי' הרא"ש

תניא נמי הכי מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור וכו' הוא אסור וחבירו מותר. אלמא כיון דשהה ב"ד אע"פ שאמר ואני סמוך לכדי דבור לא אמר כלום רק בתוך כדי דיבור כנ"ל: לימא מסייע ליה וכו' ואמר ואני ואני ותו לא אלמא דדביעי אינו יכול להתפיס כיון שהוא אחר כדי דיבור מדלא תנא ד' ואני. ולר"ל לא איצטר' למתני ג' דמילתא דפשיטא דתוך כדי דבור כדבור דמי וכיון דאשמועינן דב' מתפיס' בא' ומותרין בהתרתן ממילא ידעי' דה"ה ג' אבל לר' יהודה נשיאה הו"ל למתני ד' ולאשמועינן דמתפיסים סמוך לכדי דבור בתוך כדי דבור דמי. כי רוכלא ליחשיב וליזיל אפי' אי הוה תני ד' לא שמעינן מיניה דסמוך לכ"ד כדיבור דמי דס"ל לתנא דמתני' דחד בחבריה מתפיס ולא בראשון. וכיון דלא נפקא לן מידי מניה לא תני ליה: ופריך כיון דלא שמעינן מיניה מידי לא לתני אלא חד משום דקתני סיפא וכו' מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני וא"ת ולא ליתני אלא חד ובסיפא ליתני הותר הב' [הב'] הותר (ה"ב) ולא הותר [הראשון] (ה"ג). וי"ל דנקט אחרון למידק אחרון הוא דליכא בהדיה אחרונה אבל אמצעי דאיכא בתריה אחרונה משתרי אותו שאחריו דכל חד בחבריה מתפיס: כי רוכלא ליחשיב וליזיל אדרבה ס"ל דכל א' בחבריה מתפיס וליכא חידוש ב' יותר מבשנים ובשנים איכא חדוש למידק דוקא אחרון כדפר' לעיל לאשמועינן דחד בחבריה מיתפיס ומיהו הוכחה גמורה לא הוי דאיכא למימר דלא דק התנא כדאיתא לקמן: ת"ש הותר הראשון הותרו כולם ומדנקט א' ולא נקט אמצעי אלמא בקמא מתפיס: ג) ה"ק יעשה פיו כפיו מיין ושערי כשערו מלגת. ומיירי מתני' שאמר הך בפי'. ובא' מהם שאמר הוי נזיר וה"ה נמי אם אמר רגלי כרגלו וידי כידו מלטמא למתים. ואפי' לר"ש דאמר עד שיזיר מכולן מודה הכא דלא גרע מידות כדאיתא לעיל פ"ק גבי מסלסל מכלכל. א"נ אפי' לא פי' כיון ששמע שאמר חבירו הריני נזיר